

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

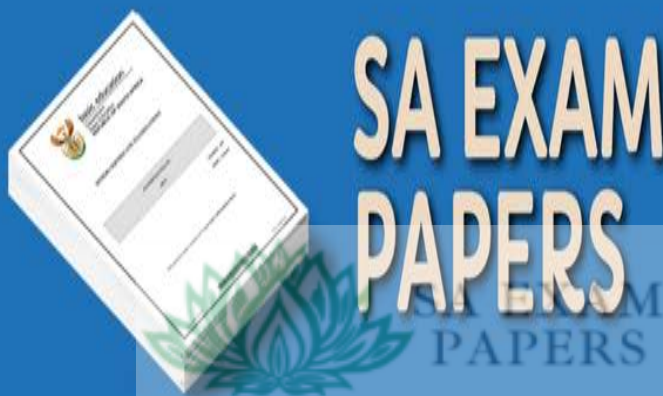

You have Downloaded, yet Another Great Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIORSERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2023

**RELIGIESTUDIES V2
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 150

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 17 bladsye.

VRAAG 1**1.1 1.1.1 Impak van misdaad en geweld**

- Dit beïnvloed ekonomiese produktiwiteit wanneer die slagoffer werk mis
- Uitwerking van blootstelling aan geweld en misdaad sluit hipertensie, beroerte en geestesversteuring in.
- Kinders kan in verskillende omgewings blootgestel word aan afknouery, mishandeling of geweld
- Ouer volwassenes kan ook geweld ervaar, insluitend mishandeling van bejaardes of geweld deur intieme maat.
- Kan depressie en stres verhoog en vrees en angs ontwikkel.
(LET WEL: Enige ander relevante antwoord moet aanvaar word.) (6)

1.1.2 Maatreëls wat getref kan word om misdaad en geweld in skole te voorkom.

- Universele skoolgebaseerde programme wat fokus op vaardigheidsbou wat verband hou met emosionele selfbeheersing en sosiale probleme.
- Spanwerk om gewelddadige gedrag onder skoolgaande kinders te verminder of te voorkom.
- Geweld-intervensieprogramme wat sifting en intensiewe gevallebestuur behels.
- Bykomende navorsing en intervensies is nodig om misdaad en geweld oor ons lewensduurte aan te spreek.
(LET WEL: Enige ander relevante antwoord moet gekrediteer word.) (6)

1.1.3 Religieuse leerstellings: Christenskap as voorbeeld

- God begeer vrede; Hy begeer ook dat mense in geregtigheid en vryheid moet lewe.
- Christenskap leer nie-geweld.
- Jesus het in Mathew 5 gesê: 'Geseënd is die vredemakers', en vir ander gesê om die ander wang te draai in die aangesig van geweld.
- Christene word aangesê om hul vyande lief te hê.
- Die Tien Gebooie sê: 'jy mag nie doodslaan nie'
- Alle geweld word as 'n oortreding teen God beskou.
- Psalm 11 sê: 'Die Here ondersoek die regverdige sowel as die goddelose. Hy haat diegene wat geweld liefhet'.
- Spreuke 3 en 10 veroordeel geweld, veral teenoor vroue.
(LET WEL: Enige relevante antwoord/feit moet gekrediteer word.) (8)

1.2 1.2.1 Rol van Goddelikheid

Voorbeeld 1: Christenskap

- God is een, maar bestaan uit drie persoonlikhede/persone.
- God die Vader, God die Seun en God die Heilige Gees.
- Hy het die heelal/aarde geskep om deur die mens gebruik te word.
- Hy het alles sigbaar geskep en onsigbaar.
- Die mens hou verband met God deur Jesus Christus.
- Hy is voortdurend betrokke by die wêreld; Sy kreatiewe energie is voortdurend aan die werk in die wêreld.

Voorbeeld 2: Hindoeïsme

- In teenstelling met die algemene wanopvatting dat Hindoes baie gode het, is geloof in een God die sentrale leer van die Hindoe-wêreldbeskouing.
- Die hoogste konsep van God in Hindoeïsme is Brahmaan die Opperwese, wat oral is en die bron van ons bestaan is.
- God kan ook in gegradeerde stadiums ervaar word volgens die geestelike ontwikkeling van die toegewyde.
- Die eerste vlak of ervaring van God onder Brahmaan is Ishwara, die vormlose God wat oral is en eienskappe het soos liefde, vrede en deernis. Hy is vormloos.
- God word ook voorgestel as die Ewige Vroulike, die Moedergodin wat al die gebede van haar toegewydes vervul.
- God daal na die aardse vlak om menslike aangeleenthede (avatara) reg te stel wat chaoties word as gevolg van die mensdom se gebrek aan moraliteit en liefde.
- Goddelike inkarnasies kom om 'n goddelike missie te vervul deur hul groot geestelike invloed, leringe en persoonlike gedrag, die omkeer van ondeug en die bevordering van deugsaamheid, liefde, deernis en, belangriker, toewyding aan God.
- In Hindoeïsme is Rama en Krishna gewilde goddelike inkarnasies.
(LET WEL: Enige ander relevante faktor moet gekrediteer word.) (10)

1.2.2 **Bespreek die konsep van lewe na die dood as deel van die menslike bestaan.**

Voorbeeld 1: Christenskap

- Volgens die Christendom hou die lewe nie op met die dood nie, maar gaan voort verby die graf.
- Diegene wat sterf betree 'n nuwe fase, genaamd die paradys/hemel, wat duur vanaf die oomblik dat hulle sterf tot die dag van Opstanding.
- Sondaars gaan na Hades/hel, waar hulle gestraf word.
- Daar word geglo dat op die Laaste Dag, die gewone wêreld nie meer sal bestaan nie en alles sal onder die beheer van God kom.
- Op hierdie dag sal daar 'n finale oordeel wees en almal sal óf gestraf óf beloon word.
- Slegs diegene wat 'n lewe volgens die wil van God gelei het, sal tot 'n ewige lewe toegelaat word.
- Die dood is dus nie die einde van die lewe nie, maar 'n fase in die reis van die mensdom.
- Die opstanding impliseer dat die lewe 'n doel het, dat goed en kwaad beloning moet hê en dat daar 'n hoër lewe anderkant hierdie wêreld is.

(**LET WEL:** Enige ander relevante faktor moet gekrediteer word.)

VOORBEELD 2: Hindoeïsme

- Volgens die Vedas het elkeen 'n siel of 'self' wat in die liggaam woon.
- Daar is 'n siklus van geboorte en wedergeboorte.
- Dit word na verwys as reïnkarnasie, waardeur 'n siel ontwikkel.
- Die doel van elke Hindoe is om die 'self' van hierdie siklus te bevry, sodat dit een kan word met Brahma.
- Hierdie stadium word moksha genoem.

(**LET WEL:** Enige ander relevante faktor moet gekrediteer word.) (10)

1.2.3 Bespreek die aard van boosheid**Voorbeeld 1: CHRISTENDOM**

- Volgens die Christendom het God nie die bose geskep nie.
- God het 'n volmaakte wêreld en volmaakte mense geskep.
- Die bose is later bekendgestel toe Adam en Eva God se bevele verontagsaam het.
- Die Christendom noem hierdie soort ongehoorsaamheid sonde.
- Christene glo dat bose dikwels deur Satan gebruik word om mense te beïnvloed om teen God in opstand te kom en dan te verdwyn.
(**LET WEL:** Enige ander relevante faktor moet gekrediteer word.)

Voorbeeld 2: HINDOEÏSME

- Hindoes ontken nie die werklikheid van pyn, ellende en boosheid in die wêreld nie.
 - Hulle glo dat boosheid nie inherent in die mens is nie.
 - Bose is soos 'n wolk wat sy skadu oor die verbygaande son gooi.
 - Die wolk gaan verby maar die son verander nie.
 - In Brahmaan is daar geen kwaad nie.
 - Volgens Hindoeïsme word lyding en boosheid veroorsaak deur 'n persepsie van dualiteit tussen die mens en die heelal, tussen ons en God.
 - As ons een word met Brahmaan, sal daar geen kwaad wees nie.
(**LET WEL:** Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.)
- (10)
[50]

VRAAG 2**2.1 Verskil in bestuur****2.1.1 VOORBEELD 1: Christenskap****Katolisisme**

- Die hoof van Katolisisme is die pous.
- Die magsentrum van hierdie vertakking is in Rome.
- Die Katolieke tak het baie ordes, naamlik monnike, nonne, priesters en broeders.
- Die Katolieke Kerk word op gemeentevlak bestuur deur priesters, dekanate deur dekane, bisdomme deur biskoppe en aartsbisdomme deur aartsbiskoppe
- 'n Kardinaal kan 'n hele land of geografiese streek bestuur/lei.

Oosters-Ortodokse Kerk

- Hierdie vertakking word deur priesters en biskoppe bestuur of lei.
- Gesag in die kerk is in die hande van 'n groep biskoppe.
- 'n Bisdom is 'n groep gemeentes onder die leierskap van 'n biskop.

Protestantisme

- Hierdie beweging is in 1517 deur 'n Duitse monnik, Martin Luther, begin.
- Die kerk word deur ingewyde predikante en biskoppe of verkose ouderlinge bestuur.
- Algehele gesag is deur 'n hoër gesag soos 'n sinode of algemene vergadering met die biskop as voorsittende beampte.
- Sommige Protestante kerke is onafhanklik en nie aan enige hoër gesag as die gemeente verantwoordelik nie.

VOORBEELD 2: Islam: Bestuur**Soenni**

- Daar is geen geestelikes in Sunni Islam nie.
- Enige Moslem kan op die gemeenskapsrade dien.
- Bestuur is gemeenskapsgebaseerd.
- Geleerdes van Islam en gemeenskapslede dien op die beheerrade van moskees, madressas en skole.

Sjia Islam

- Sjia-Moslems eerbiedig die afstammelinge van die Profeet Mohammed, en glo dat hulle die goddelike reg het om Moslems te lei.
- So 'n leier word 'n 'imam' genoem.
- Die finale woord oor enige onsekerheid oor enige religieuse kwessie berus by die verteenwoordiger van die Imam.
- Die bestuur is in die hande van mollahs (priesters) wat volgens religieuse dekreet bestuur word.
(LET WEL: Enige ander relevante feite moet gekrediteer word.) (10)

2.1.2 Verskil in leringe**VOORBEELD 1: Christenskap****Die Katolieke Kerk**

- Die Katolieke Kerk glo dat hulle die oorspronklike kerk is.
- Hulle glo dat almal in sonde gebore is as gevolg van Adam en Eva se ongehoorsaamheid aan God.
- God bestaan uit drie persone: Vader, Seun en die heilige Gees.
- Die Heilige Gees kom van die Vader en die Seun.

Oosters-Ortodokse Kerk

- Die Heilige Gees kom slegs van God die Vader.
- Hulle glo dat hulle die kerk is wat reg gelei word.

Protestantisme

- Die Bybel het meer gesag as die pous.
- Hulle leer dat geloof die weg tot verlossing is.
- Hulle leer dat verlossing 'n geskenk is wat vrylik deur die werk van Jesus Christus gegee word.

VOORBEELD 2: Islam leerstellings

Islam word in twee hooftakke verdeel, naamlik die Soenni en die Sjia.

Soenni-Moslems Islam

- Soenni verwys na die navolging van die Sunnah (voorbeeld) van die Profeet Mohammed.
- Die Hadith wat deur die metgeselle van die profeet oorgedra word, het dieselfde status as dié wat deur sy familieleden oorgedra word.
- Die Soenni glo dat al die leringe in die boek van Hadith ewe belangrik is.
- Die Soenni aanvaar nie dat 'n kalief uitsluitlik uit die Profeet se familie moet kom nie.

Sjia-Moslem Islam

- Die Hadith wat deur die metgeselle van die profeet oorgedra word, het minder betekenis as dit wat deur sy familieleden beskryf is.
- Die Sjia volg slegs die leringe en opinies van 'n lewendige geleerde.
- Hulle glo dat die laaste kalief van die Profeet se familie in 'n grot weggesteek is en eendag as leier sal herverskyn. Daar word na hom as 'Imam' verwys.

(LET WEL: Enige ander relevante feit moet gekrediteer word.)

(10)

2.1.3 Verskil in praktyk**VOORBEELD 1 : Christendom****Rooms-Katolieke Kerk**

- Gereelde bywoning van die Heilige Mis.
- Aanneming is 'n sakrament en alle lede moet opleiding ontvang voordat hulle aangeneem word.
- Die kruis word vereer/eeerbiedig.
- Die volgelinge moet hulle sondes aan 'n priester bely.

Oosters-Ortodokse Kerk

- Kerse word aangesteek.
- Die heiliges, wat ikone genoem word, word gesoen.
- Hulle gebruik wierook tydens die Heilige Mis.

Protestantisme

- Hulle woon gereeld op Sondag kerkdienste by.
 - Genesingsdienste
 - Daar is opwekkingsdienste
- (LET WEL: Relevante antwoorde moet gekrediteer word.)

VOORBEELD 2: ISLAM – Praktyke**Soenni-praktyk**

- Godsdienstige praktyke is streng in ooreenstemming met die Sunnah van die profeet soos in die Hadith neergelê.
- In Soenni-Islam is 'n Imam slegs die leier van gemeentegedebd.
- Muttah (tydelike huwelik) word verbied.
- Imam beteken nie formele opleiding in Soenni-Islam nie.

Sjia-praktyk

- They believe that the Caliphate (the Prophet Muhammed's successor) will come from his descendants.
- Imam is afstammeling van die profeet Mohammed, wat hulle glo op goddelike wyse aangewys is.
- Die graftombe van Hussein in Karbala is 'n belangrike pelgrimstog vir die Sjia's.
- Muttah (tydelike huwelik) word toegelaat.
- Hulle beoef selfverminking, byvoorbeeld by die herdenking van die tragedie van Karbala
- Daar is twee skole van regsmdening – Akbar en Usuli.

(LET WEL: Relevante antwoorde moet gekrediteer word.)

(10)

2.2 Hermeneutiese beginsels

- Grammatika en historiese konteks en historiese feite om heilige tekste te interpreteer. 'n Mens moet die reëls van grammatika gebruik.
- Duidelikste betekenis – 'n mens moet die letterlike betekenis van die teks neem.
- Beplan, doel en konteks. 'n Geskrif moet as 'n geheel beskou word. Wat is die skryfplan of struktuur? Wat was die skrywer se doel met die skryf van die teks? Wat is die konteks van die gedeelte waarna gekyk word?
- Betekenis van woorde/Etimologie: Die betekenis van woorde verander oor tyd en op verskillende plekke. Vind die oorspronklike betekenis uit soos dit in die normatiewe bron gebruik is.
- Figuurlike betekenis: Figuurlike en nie-letterlike betekenis moet in ag geneem word.
- Ander heilige tekste: Heilige tekste self kan gebruik word om ander heilige tekste te interpreteer.

(LET WEL: Enige ander relevante faktor moet gekrediteer word.)

(14)

2.3 Beloning en straf

VOORBEELD 1: Christenskap

- Beloning en straf is regverdig
- Belonings motiveer gelowiges om hul lewe op te offer as gevolg van die groter belonings
- Belonings het mense beïnvloed om vir hul geloof te sterf.
- Straf help gelowiges om volgens hulle godsdienstige leerstellings te lewe.
- Straf is een van die motiveringsfaktore om by godsdiensteleerstellings te hou.
- Ons word almal in hierdie wêreld beloon deur goed te doen.
- Daar is geen behoefte aan ekstra beloning nie.

(**LET WEL:** Enige relevante feit moet gekrediteer word.)

(6)
[50]

VRAAG 3**3.1 3.1.1 Die Intergeloofsaksie in Afrika (IFAPA)**

- Toegewyd om saam te werk vir vrede, demokrasie, eenheid op die vasteland.
- Om 'n ordentlike lewe vir almal te verseker.
- Vestig en registreer nasionale hooftakke.
- Dit sluit ook die opdrag om vergaderings van godsdienstige leiers te reël, wat die IFAPA-besluite neem.
- Om intergeloofsafvaardigings na konflikgebiede te stuur.
- Om aan die Wêreldforum deel te neem.

(LET WEL: Enige relevante feit moet gekrediteer word.)

(8)

3.1.2 Nasionale Religieuse Leiersforum (NRLF)

- Dit bestaan uit die leiers van verskeie godsdienste in Suid-Afrika.
- Dit dien as 'n raadgewende en adviserende liggaam vir die president, en hanteer godsdienstige sake.
- Dit is betrokke by die groot kwessies wat die Suid-Afrikaanse samelewing vandag in die gesig staar.
- Enkele voorbeelde is:
 - Om die mishandeling van vroue en kinders (GBV) te stop
 - Om bewustheid van MIV/Vigs te versprei en diegene wat geïnfekteer en geraak word, te help
- Om etiese en morele waardes te bevorder, en te help met die morele wedergeboorte in ons land.
- Die werk van hierdie liggaam strek oor 'n aantal kwessies, kortliks, om die behoeftes wat in ons land ontstaan aan te spreek.

(LET WEL: Enige relevante feit moet gekrediteer word.)

(10)

3.1.3 Die Afrikaanse Raad vir Religieuse Leiers – Godsdiens vir vrede (ACRL – GvV)

- Is in 2002 gestig en is die grootste en mees verteenwoordigende multi-godsdienstige platform in Afrika.
- Respekteer godsdiensverskille, en handel volgens diepgewortelde en wyd gedeelde morele bekommernisse en waardes.
- Bewaring van identiteit van elke godsdienstige gemeenskap.
- Vereer die verskillende maniere waarop godsdiensgemeenskappe in Afrika erken word.
- Ondersteuning van plaaslik gelei multi-godsdienstige strukture binne die RFP-netwerke op die vasteland.
- Handhawing van die beginsels van verteenwoordigendheid, subsidie en solidariteit.

(LET WEL: Enige relevante feit moet gekrediteer word.)

(8)

3.2 3.2.1 Verhouding tussen godsdienste sedert demokrasie in Suid-Afrika

- Die land het verander van 'n Christelike staat na sekulêre staat.
- Daar is vrede, harmonie en samewerking tussen godsdienste in Suid-Afrika sedert demokrasie (ekumene).
- Die handves van regte in die grondwet van die RSA, 1996 (Wet 108) waarborg die vryheid van godsdiens.
- Die Wêreldkonferensie van Godsdienste vir Vrede in Suid-Afrika is in die grondwet ingesluit.
- Die Wêreldparlement van Godsdienste-konferensie is in 1999 in Kaapstad gehou.
- Religious Leaders for Electoral Justice-struktuur en die Nasionale Forum vir Godsdiensleiers is uit hierdie konferensie gevorm.
- Religious Leaders for Electoral Justice monitor en observeer Suid-Afrika se demokratiese verkiesings.
(LET WEL: Enige relevante feit moet gekrediteer word.) (12)

3.3 Hoe Afrika-geïnisieerde kerke in Suid-Afrika ontwikkel het.

- Afrika-geïnisieerde kerke het hul eie vorm van Christenskap as African Initiated Churches (AIC) in die laat 1800's begin
 - Eers was hulle lede van die Europese-beheerde kerke.
 - Hulle was nie tevrede met die behandeling wat hulle ontvang het nie
 - Hulle het gevoel dat hulle kultuur deur die Europese leiers van die Christelike godsdiens as onchristelik beskou word.
 - Hulle was moeg vir rassediskriminasie in hul kerke
 - Hulle het Europese-geleide kerke soos Metodistekerk, Anglikaanse kerk, Presbiteriaanse kerk verlaat.
 - En het Ethiopiese tipe kerke, Sion Christelike kerke (ZCC), ibandla Lamanazarete, apostoliese kerke en ander Sionistiese Kerke gevorm.
 - Christelike kerke begin deur Afrikane, wat van wit geïnisieerde kerke weggebreek het.
 - Verder deur Swart Amerikaanse sendelinge aangemoedig.
(LET WEL: Enige relevante feit moet gekrediteer word.) (12)
- [50]**

VRAAG 4**4.1 4.1.1 Bespreek kortliks Darwin se evolusie-teorie.**

- Die teorie stel voor dat alle lewe uit primitiewe vorme ontwikkel het en steeds aanpas en ontwikkel.
- Spesies bevat 'n groot verskeidenheid geringe verskille.
- In die stryd om oorlewing sal beter aangepaste variasies bevoordeel word terwyl dié wat nie 'fiks' is nie sal sukkel om te oorleef.
- Op hierdie manier kan 'n spesie geleidelik sy vorm verander en meer kompleks word deur te ontwikkel langs 'n pad van suksesvolle variasies.
- Die evolusieteorie beweer dat mense uit 'n gemeenskaplike primatevoorouer met ape ontwikkel het.
- Darwin se teorie bestaan uit vier idees:
 - Spesies bevat 'n groot verskeidenheid verskille
 - Beide die wêreld en spesies verander oor tyd
 - In die stryd om oorlewing sal beter aangepaste variasie bevoordeel word terwyl diegene wat nie fiks is nie, sal sukkel om te oorleef
 - 'n Spesie kan geleidelik sy vorm verander en meer kompleks word deur te ontwikkel langs 'n pad van suksesvolle variasie
- Volgens Charles Darwin het mense uit ape ontwikkel.
(**LET WEL:** Enige relevante feit moet gekrediteer word.) (12)

4.1.2 Religieuse reaksie op die evolusieteorie.**Voorbeeld: Christendom**

- Die Christendom het geen twyfel dat God die heelal geskep het as deel van Sy goddelike plan vir die mensdom.
- Die boek Genesis beskryf hoe God die wêreld in ses dae geskep het (en op die sewende dag het Hy gerus).
- God het Adam en Eva geskep; dus is daar geen plek vir die evolusieteorie in die skepping nie.
- Darwin se werk is deur die kerk as omstrede beskou.
- Die teorie is soos volg gekritiseer:
 - Daar is geen bewyse in die menslike geskiedenis vir die ontwikkeling van nuwe spesies nie.
 - Daar is geen bewyse dat een spesie uit 'n ander ontwikkel het nie.
 - Die pogings om nuwe spesies te skep deur kruisteling is geneig om onsuksesvol te wees omdat die basters nie kan teel nie
 - Christene argumenteer dat sekere aspekte van die skepping te kompleks is om deur natuurlike seleksie te gebeur
- Baie Christene los die konflik op deur voor te stel dat die Bybel simbolies geïnterpreteer moet word en nie letterlik nie.
(**LET WEL:** Enige relevante feit moet gekrediteer word.) (8)

4.2 4.2.1 **Godsdienstige leerstellings oor hoe die heelal ontstaan het.****Voorbeeld 1: Christenskap**

- Volgens die Christendom was daar in die begin niks anders as chaos nie.
- Die boek Genesis sê God het die wêreld en die heelal in ses dae geskep en op die sewende dag gerus.
- Die wêreld was volmaak nadat die Heilige Drie-eenheid met die skepping klaar was.
- Menslike, see-, diere- en plantelewe behoort almal aan God.
- God het mense na Sy beeld geskep.

Voorbeeld 2: Boeddhisme

- Hierdie wêreld is net een van miljoene wêrelde.
- In elk van hierdie wêrelde sal 'n Boeddha die ware aard van wesens herontdek.
- Boeddhisme floreer vir duisende jare en dan sterf dit stadig uit.
- 'n Ander man sal probeer verstaan hoekom mense ly en hy word die volgende Boeddha.
- Elke siklus het 'n Boeddha.

(LET WEL: Enige relevante feit moet gekrediteer word.)

(8)

4.2.2 **Verduidelik kortliks die verskil tussen Christendom en moderne sterrekundiges.**

- Westerse sterrekundiges het die oortuiging uitgedaag dat die aarde die middelpunt van die heelal is, wat perfek by die Christelike siening van die skepping pas.
- Die Ortodokse Kerk kon nie glo dat God die mens op die planeet sou plaas wat nie volmaak was nie.
- Sterrekundiges, soos Copernicus, het die heliosentriese teorie vervaardig, wat sê dat die aarde om die son wentel.
- In die Bybel was dit die son en nie die aarde wat beweeg het nie.
- Dit het gelyk of die sterrekundiges die letterlike woord van die Bybel weerspreek.

(LET WEL: Enige relevante feit moet gekrediteer word.)

(8)

4.3 Oerknal-teorie

- Die wetenskaplike teorie van die skepping van die heelal word die 'Oerknal(Big Bang)'-teorie genoem.
- Dit verduidelik hoe die heelal ontstaan het.
- Die evolusieteorie verduidelik die ontwikkeling van lewe vanuit 'n eenvoudige vorm tot sy mees volledige vorm vandag.
- Hierdie ontwikkeling sluit die evolusie van mense deur primitiewe stadiums tot moderne mense.
- Daar word geglo dat evolusie vandag nog voortduur.
- Die studie van evolusie van die heelal word 'kosmologie' genoem.
- Wat voor die Oerknal bestaan het, is nie bekend nie.
- Daar was 'n groot ontploffing in die ruimte en binne sekondes die heelal het verskyn en tot 'n enorme grootte uitgebrei.
- Dit het sowat vyftien biljoen jaar gelede gebeur.
- Klein temperatuurverskille in die aanvanklike ontploffing het tot wisseling digthede regdeur die heelal gelei.
- Dit het uiteindelik in groepe materie en energie gevorm.
- Groot ruimtes het hierdie trosse geskei.
- Hulle het groot versamelings sterre gevorm wat ons sterrestelsels noem.
- Sommige sterrestelsels het in 'n kombinasie van sterre en planete gekondenseer wat sonnestelsels genoem word.
- Ons aarde is in een van die sonnestelsels.
- Dit is waar die evolusie van lewe plaasvind.
- Weereens verdryf die teorie nie die bestaan van 'n goddelike wese nie.
- Dit verskaf slegs 'n wetenskaplike verduideliking van die struktuur en samestelling van die heelal.

(**LET WEL:** Enige relevante feit moet gekrediteer word.)

(14)
[50]

VRAAG 5**5.1 5.1.1 Inspirasie**

- Dit verwys oorspronklik na die asem (krag, kennis) van 'n buitengewone krag.
- 'n Voorbeeld van die asem van 'n buitengewone krag is 'n godheid wat in 'n persoon inkom en daardie persoon se eie asem haal.
- Inspirasie verwys na 'n toestand van inspirasie om te skryf, iets te doen of jouself tot 'n bepaalde lewe of ervaring te verbind.
- Inspirasie is 'n baie belangrike normatiewe bron in verskeie godsdienste.
- Verskeie godsdienste het figure wat inspirasie van 'n hoër mag of wysheid ontvang het.
- Daar kan na inspirasie as die ware oorsprong van alle godsdienste verwys word.
- Daar is baie godsdienstige figure wat baie generasies van volgelingen geïnspireer het, RG, Abraham, Moses en Rigters, Jesus Christus, die Boeddha, profeet Mohammed en Bahá'u'lláh.
(**LET WEL:** Enige relevante feit moet gekrediteer word.) (8)

5.1.2 Belangrikheid van heilige tekste in godsdiens

- Geskrewe heilige tekste is meer rigied as mondelinge tekste.
- Heilige boeke is vaste maatstawwe om reg en verkeerd te meet.
- Heilige boeke bevat die geskiedenis van verskillende eras van die verlede.
- Hulle weerspieël ook die tale en kulture van die vorige eras.
- Heilige boeke dien as betroubare verwysings na die leringe en oortuigings van 'n godsdiens.
- Heilige boeke dien as 'n vereniging bron van godsdiens.
(**LET WEL:** Enige relevante feit moet gekrediteer word.) (10)

5.2 5.2.1 **Konsep van sekulêre humanisme**

- 'Sekulêr' verwys na 'nie-godsdienstig'.
- Humanisme is 'n groep filosofieë wat glo dat mense kan etiek en moraliteit onafhanklik van 'n bonatuurlike wese ontwikkel.
- Sekulêre humanisme is 'n tak van humanisme wat godsdienstiges verwerp
- Dit verwerp ook die bestaan van 'n bonatuurlike wese.
- Dit word dikwels met wetenskaplikes en akademici geassosieer.
- Sekulêre humanisme lei oor die algemeen tot ateïsme.
- Sekulêre humanisme het ontstaan as 'n liberale siening van menseregte.
- Dit was nie anti-godsdienste nie, maar beklemtoon dat mense se emosionele en geestelike behoeftes kan vervul word sonder godsdienste.
- Voorbeelde van sekulêre humanisme is ateïsme, kommunisme, agnostisisme en materialisme.

(LET WEL: Enige relevante feit moet gekrediteer word.)

(12)

5.3 5.3.1 **AGNOSTISME**

- Hierdie term is die eerste keer in 1869 deur die filosoof TH Huxley gebruik.
- Darwin se teorie van menslike evolusie het die idee van 'n opperste skepper uitgedaag.
- Agnostici glo dat dit nie moontlik is om die bestaan van 'n God/bonatuurlike wese te bewys of te weerlê nie.
- Agnostisisme kom van Grieks – dit beteken sonder 'gnosis' wat 'kennis' beteken.
- Dit verwys na onsekerheid oor Godskennis.
- Agnostici is skepties oor godsdienstige leringe.
- Hulle verwerp godsdienstige leerstellings – veral godsdienste wat beweer dat hulle geestelike kennis het.

(LET WEL: Enige relevante feit moet gekrediteer word.)

(10)

5.3.2 **ATEISM**

- Ateïsme, aan die ander kant, is 'n ontkenning van die bestaan van 'n god of Opperwese.
- Daar is verskillende grade van ateïsme.
- Sommige ateïste twyfel bloot aan die bestaan van 'n god, maar is nie bekommerd nie met bewys hiervan.
- Dit word na as 'sagte ateïsme' verwys.
- Dit is baie soortgelyk aan agnostisisme.
- Hulle wend hulle tot die wetenskappe om die aard van die wêreld en die heelal.
- Sommige ateïste verwerp godsdienste omdat hulle godsdienste vir oorloë en ander dade van geweld blameer.

(LET WEL: Enige relevante feit moet gekrediteer word.)

(10)

[50]

TOTAAL: 150